

Malacpörkölt a szőlőkertben

Történetemben nem egy valóságos, dús fürtű szőlőktől illatos és színes lugasok bódító látványáról lesz szó, vagy gondozott tőkék dombra kapaszkodó szabályos soráról, ahol még egy prэшáz és a hegyoldalba vájt öreg pince is várja dionüszoszi derúvel az újbor asztalra kerülését. Nem. Ez a „szőlőkert” vendégfogadó volt egy forgalmas út mentén, ahol nyáron nehéz szekerek, télen, mint most történetünk idején, csengős szánok haladnak, míg a fuvaros meg nem gondolja magát, és be nem tér melegedni.

A Szőlőkerthez címzett kisvendéglő nemrég nyílt a város külső csomópontjánál, ahol több fontos út találkozott. Az új vendéglő választékos italkínálattal, egyszerű ételekkel – és mivel decemberben nyitotta meg Köles, az új, fiatal vendéglős, ezért duruzsoló, töltős vaskályhakkal – várta a nem éppen rossz evő, ám jó ivó közönséget. Az egyik sarokban akadt hely egy hegedűsnek, citerásnak vagy tangóharmonikásnak, akik eltalálták a hangulathoz illő muzsikát. Itt töltötték az időt a „nagyvárosi” fuvarosok, környékbeli gazdák, akik a belső teremben kártyáztak, és ide tért be a vasútállomásról jövő egyik-másik utas egy fröccsre vagy egy pohár sörre, mielőtt a belvárosba ért. A kucsmájukat sem vették le, csupán evéskor, csak tarkójukra tolták, ha már nagyon melegük volt, vagy mert rosszul ment a játék. Hosszú nyelű ostoraikat maguk mellé támasztották a széknek. A törzsasztal mellett most vendégmarasztaló kártyázás folyt, olykor nagy pénzben és sok fogyasztással. A kártyások asztalához néha a fiatal tulajdonos is – aki kora ellenére a tíz éve véget ért világháború több frontját is megjárta – odaült a termetes, csizmás fuvarosok, fa- és borkereskedők közé a sűrű dohányfüstbe. Legtöbbször nem eredménytelenül. Azok közé a játékosok közé tartozott, akik vidáman, megfontoltan játszanak, de soha nem válik beteges szenvedélyükké a játék szeretete. Győzni szeretett, és elsősorban nem a pénzért verte a lapokat a zöld-fehér kockás viaszosvászonon letakart asztal lapjához. Miként Antal menyasszonyának, Margitnak meg is írta: „ez az asztal, meg a nyolc-tíz kártyázó a lelke az üzletnek meg az én erszényemnek is”. Odakinn tél dühöngött, és hordta a térdig érő havat a csontig ható hideg szél.

Mesélik, hogy az új esztendőben egy ilyen kellemetlenül szeles, havas téli napon, amikor még a kutyákat is hólapáton tolták ki a házból ugatni,

Köles Antal újonnan nyitott vendéglőjébe beállított egy kalapos, idegen úr. Kint már sötétedett, de még nem volt este. A nagy háború hőseinek állított emlékmű ágyúcsőre támaszkodó oroszlánja még hósapkával a fején is kellő határozottsággal nézett a Dunán át a Felvidék felé. Az idegen, erősen őszülő, bajuszos férfi valamikor jobb napokat látott ruhában, prèmes gallérú kabátban szemlátomást átfázva, kezét dörzsölve beült a kályha melletti sarokba, majd odaintette a vendéglőst:

– Jó estét, korcsmáros, hozzon nekem egy Krúdy fröccsöt!

Kihívón nézett az alacsony, széles vállú férfi mélyen ülő barna szemébe, mint akinek illene tudni ezt a híres-nevezetes fröccsfajtát itt, ebben a régi érseki városban is. Köles Antal állta a vendég pillantását.

– Jó estét kívánok! Nem ismer meg, Krúdy úr? A Jankovics-féle Üllői úti vendéglőben voltam főpincér, nyáron egy párszor megfordult nálunk. Rögtön hozom a kért italt.

Krúdy elismerően bólintott, és most már elmosolyodva, barátságosabb hangon szólt utána:

– Csak egy pár fröccsentés szóda legyen abban a kellően hűvös szentgyörgyhegyi rizlingben, vendéglős uram!

Az író kíváncsi várakozással dőlt hátra a karfás tonett széken, mert az öreg Szindbád még egyszer végigjárta hódításai színterét, így jutott el ebben a zimankós időben a „kupolák alatti érseki városba”. Járt már erre hajóval, vonattal vagy bérkocsival, mikor hogy. A lényeg az aszszonyszemek hívogató ragyogása, lebbenő hajfürtök illata, formás csípők ringása, fúrge lépések koppanása és elegendő – természetesen minőségi – enni-innivaló megléte volt. A friss hó érintetlen fehérsége tiszta gondolatokat hoz, a hideg szél okozta didergés pedig felfrissít – mondogatta maga elé nézve. Éppen meghallotta, ahogyan a korcsmáros a parafa dugót zengő pukkanással kihúzta a szentgyörgyhegyi óbor karcsú nyakú, zöld színű üvegéből. A kocsmáros egy talpas pohárban hozta a bort, és letette az asztalra.

– Váljék egészségére, Krúdy úr! Isten hozta városunkban! Kóstolja meg először tisztán ezt a szentgyörgyhegyit, és rögtön hozom a fröccsöt is!

Kr. Gyula úr – ahogyan magát nevezte olykor az író – megforgatta poharában a zöldes arany színben játszó italt, majd fölé hajolva magába szívta a pohár falára tapadt cseppekből az örömet hozó élet illatát, zamatát. Óvatosan belekortyolt. Nyelvén szétáradva sem okozott csalódást a Szent György hegyén termett nedű. Azt érezte, amit kívánatos hölgyek társaságában szokott egy-egy csók után: az ismétlés szándékának örökös vágyát. Elégedetten bólintott, és jóleső érzés fog-

ta el, mint mindentől, ami megszépíti az ember gyorsan és kíméletlenül pergő perceit. Az álmokkal, Szindbád fiam, havas éjszakákon is vigyázni kell – figyelmeztette magát. – Szeretnék még álmomban „hóban gyalogolni ismeretlen, vad hegyek között, és búsnak lenni, mert az örömteljes események jegye.” A legjobb lenne, ha ma éjjel egy szépasszony – nem baj, ha kicsit kancsalít is – egy erős, emberfejú hőemberrel birkózna álmában itt a város valamelyik birsalmailatú, kedves szobájában egy kövér, kakastoll dunna alatt, a lószőr matracos ágyában, mert annak biztosan visszatérne régi szeretője, egy bizonyos nagy italú Kr. Gyula úr.

Így álmodozott a jeles tollforgató, amikor Köles vendéglős finom mozdulattal eléje tett egy adag malachúsból készített zónapörköltet és a megrendelt fröccsöt.

– Ha nem sértem meg egy kis kóstolóval az urat! Tegnap vágtuk, délelőtt főztem bográcsban az udvaron. Jót tesz Krúdy úr gyomrának ebben a barátságatlan időben.

Krúdy Gyula a helyzethez illő szakértői komolysággal lassan hajolt a pörkölt fölé, és mélyet szippantott a feléje illatozó, párologó étel gőzéből. Ugyanolyan lassan egyenesedett fel, és arcán akkorra már régi, híres lakomákról született ódák meghitt fénye ragyogott.

– Én sem akarom az urat megsérteni! Sőt! Dicséret illeti a gazdát, aki készítette. A belefőtt bőrök és lábacsok, körmök és csontocskák a megtettesült illatok tapadását hozták az ínyemre, a húсок üde, tejes ízét már előre érzem a nyelvemen. Aztán a pilisi bükkfa ősszagú füstje csapta meg érzékeny orromat, amit tán még a

pálos barátok ültettek, mielőtt a kalapos király feloszlatta békés rendjüket; majd érezni véltem a törköly testes szagát, amivel a szakács és a hentes koccintottak főzés közben – mondta megfontoltan.

A kártyázó vendégek is felfigyeltek az idegen elismerő szavára.

– De honnan vette a paradicsomot, vendéglős uram? – kérdezte őszinte kíváncsisággal az író.

– A leendő anyósom tette el télire régi családi recept szerint. Még Tapolca környékén természetesen, nem messze onnan, ahol a szentgyörgyhegyi termett – fűzte hozzá magyarázatként a kocsmáros.

– Hoztam fehér kenyeret és ecetes paprikát, de tejfölöm is van, ha úgy kívánná ízesíteni Krúdy úr – fejezte be a tálalást Köles Antal. Tudta, hogy Krúdy nem szereti, ha „nagyságos úrnak” szólítják.

– Nagyon jó lesz így – válaszolta Kr. Gyula úr, és közben gallérja mögé tűrte a kék színű damasztzalvétát, majd evőeszköz nélkül, a fehér kenyérből nagyot törve, óvatos, finom mozdulattal mártogatva a paprikás lében, elkezdte enni a malacpörköltet.

Az utcán újabb tomboló harcba kezdett a hóval a szél, aztán nagyokat sivitva olykor az ajtóknak, majd az ablaknak vágta tehetetlen ellenfelét. A kártyázóktól odaszólt egy fuvaros a vendéglősnek:

– Köles úr, abból a jó szagú malacpörköltből maradt még nekünk is valami, amit az a pesti úr olyan jóízűen falatozik? Mert ebben a fürgeteges időben biz’ Isten jólesne!

– Természetesen uraim, azonnal hozom!

Hernádi Paula: Kötődések (elektrográfia)